

OKOLJSKA IZHODIŠČA ZA PODROČJE VODA

mag. Nataša Vodopivec, udig
MOP, Direktorat za vode in investicije
Sektor za varstvo in odločanje o rabi voda
gp.mop@gov.si

PRAVNA IZHODIŠČA – CPVO – 39. člen ZVO-1

Okoljska izhodišča so s predpisi določeni **cilji varstva okolja (v tem okviru cilji varstva voda kot dela okolja)**, na podlagi katerih se pripravljajo in celovito presojujejo plani, programi, načrti in drugi akti na področju:

- ...
- upravljanja voda (upravljanje = varstvo, raba in urejanje),
- ...
- ravnanja z odpadnimi vodami ter
- oskrbe prebivalstva s pitno vodo, s katerimi se načrtuje poseg v okolje ali raba naravnih dobrin.

Okoljska izhodišča vsebujejo tudi **cilje preprečevanja in zmanjševanja obremenjevanja okolja (voda)** in okvire za **programiranje, planiranje in načrtovanje posegov v okolje (vode)**, da se glede na obstoječo stopnjo obremenitve voda ali občutljivost voda za posamezno vrsto posegov prepreči, omeji ali zmanjša obremenjevanje voda.

PRAVNA IZHODIŠČA – CPVO – 39. člen ZVO-1

Okoljska izhodišča (za področje voda) so zlasti:

- stanje voda, vključno z obstoječimi obremenitvami, ugotovljeno na podlagi monitoringa okolja iz 96. člena tega zakona,
- obveznosti ratificiranih in objavljenih mednarodnih pogodb, ki se nanašajo na preprečevanje in zmanjševanje obremenjevanja voda,
- nacionalni program varstva okolja iz 35. člena tega zakona in operativni programi varstva okolja iz 36. člena tega zakona, ki se nanašajo na vode,
- varstvena, varovana, zavarovana, degradirana in druga območja, na katerih je zaradi varstva voda, urejanja voda, varstva vode kot naravnega vira poseben pravni režim,
- območja ali vode (vodna telesa) ali njihovi deli, ki so skladno s predpisom razvrščeni v razrede ali stopnje,
- veljavni pravni režimi na območjih ali delih okolja iz prejšnjih dveh alinej.

PRAVNA IZHODIŠČA – OVS(PVO) – 57., 61. člen ZVO-1

Ministrstvo zavrne izdajo OVS, če je nameravani poseg v očitnem nasprotju s predpisi, ki urejajo varstvo okolja (v tem okviru varstva voda kot dela okolja), ohranjanja narave, upravljanja voda ali varstvo kulturne dediščine.

Ministrstvo v okoljevarstvenem soglasju določi tudi pogoje, ki jih mora upoštevati nosilec nameravanega posega, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na okolje.

Pogoji se določijo zlasti na podlagi:

- predpisov na področju varstva okolja, ohranjanja narave, varstva kulturne dediščine in rabe ali varstva delov okolja (v tem okviru predpisov na področju rabe ali varstva voda),
- ugotovitev iz poročila o vplivih na okolje, na podlagi katerega se izvede presoja vplivov na okolje (ZVO-1, 54, čl(1))
- mnenj in pripomb javnosti in
- mnenja in pripomb države članice (presoja čezmejnih vplivov).

PRAVNA IZHODIŠČA – VS – 150., 153. člen ZV-1

Poseg v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplival na vodni režim ali stanje voda, se lahko izvede samo na podlagi vodnega soglasja.

Investitor vloži vlogo za pridobitev VS, ministrstvo pa:

- zavrne izdajo VS z odločbo, če ugotovi, da poseg v prostor po predpisih iz njegove pristojnosti (predpisi na področju upravljanja voda po ZV-1 in varstva voda po ZVO-1 !) ni sprejemljiv, oz. da načrt, projekt oz. rešitve za poseg niso izdelani v skladu s projektnimi pogoji oz. pogoji za druge posege v prostor,
- v VS določi pogoje za izvedbo nameravanega posega, ki se nanašajo na urejanje in varstvo voda, in primere, ko je za začetek obratovanja potrebno poskusno obratovanje in način, pogoji ter čas njegovega trajanja.

VODNA DIREKTIVA

Uvod v Direktivo 2000/60/ES (vodna direktiva) (*Jaspers*):

- cilji za vode: *preprečevanje poslabševanja stanja voda, varstvo in izboljšanje stanja voda, zmanjšanje ali ustavitev odvajanja, emisij in uhajanja prednostnih in prednostnih nevarnih snovi, zmanjševanje onesnaževanja podzemnih voda (preprečitev vnosa snovi, nevarnih za podzemno vodo, zmanjšanje vnosa preostalih snovi), spodbujanje trajnostne rabe,*
- ekološko in kemijsko stanje (površinske vode) ter kemijsko in količinsko stanje (podzemne vode), elementi stanja predpisani z vodno direktivo,
- območja s posebnimi zahtevami (dodatni cilji, predpisani s področnimi predpisi),
- določitev ciljev po načelu „najstrožji prevlada“,
- vrednotenje stanja po načelu „one-out-all-out“ oz. „najslabši prevlada“
- izjeme pri doseganju ciljev.

VODNA DIREKTIVA V PRAVNEM REDU SI

Relevantni predpisi SI (prenos vodne direktive v slovenski pravni red):

- Zakon o vodah in 6 podzakonskih predpisov:

Pravilnik o določitvi meja povodij in porečij ter meja vodnih območij z vodami 1. reda, ki jima pripadajo, Pravilnik o metodologiji za določanje vodnih teles podzemnih voda, Pravilnik o metodologiji za določanje vodnih teles površinskih voda, Pravilnik o določitvi vodnih teles podzemnih voda, Pravilnik o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih, Uredba o podrobnejši vsebini in načinu priprave načrta upravljanja voda

- Zakon o varstvu okolja in 9 podzakonskih predpisov:

Uredba o mejnih vrednostih vnosa nevarnih snovi in gnojil v tla, Uredba o kakovosti vode za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev, Uredba o stanju površinskih voda, Pravilnik o monitoringu stanja površinskih voda, Uredba o stanju podzemnih voda, Pravilnik o monitoringu podzemnih voda, Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo, Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode, Pravilnik o občutljivih območjih, Pravilnik o določitvi odsekov površinskih voda, pomembnih za življenje sladkovodnih vrst rib, Uredba o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib,

- Zakon o ohranjanju narave, Zakon o državni upravi.

STANJE POVRŠINSKIH VODA

Uredba o stanju površinskih voda (ZVO-1):

- ekološko stanje (5 razredov) oz. ekološki potencial za MPVT oz. UVT:
 - biološki elementi kakovosti (razvrščanje v 5 razredov stanja – zelo dobro (ZD) oz. največji potencial za MPVT oz. UVT, dobro (D), zmerno (Z), slabo (S) in zelo slabo (ZS),
 - podporni splošni fizikalno-kemijski elementi kakovosti (razvrščanje v med Z / D in D / ZD stanje),
 - podporni hidromorfološki elementi kakovosti (razvrščanje med D / ZD stanje),
 - posebna onesnaževala (razvrščanje v med Z / D in D / ZD stanje),
- kemijsko stanje (2 razreda):
 - prednostne snovi, prednostne nevarne snovi in druga onesnaževala,
- kakovost površinskih voda, ki se odvzemajo za oskrbo s pitno vodo (za vodna telesa površinskih voda, kjer se odvzema voda za oskrbo s pitno vodo).

Uredba določa tudi, kdaj je vodno telo površinske vode čezmerno obremenjeno in je treba začeti izvajati ukrepe v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in vode.

STANJE PODZEMNIH VODA

Uredba o stanju podzemnih voda (ZVO-1):

- kemijsko stanje (2 razreda):
 - parametri, za katere so določeni okoljski standardi kakovosti na ravni EU, in parametri, za katere so določene vrednosti pragov na nacionalni ravni,
 - preveritev škodljivega vpliva na povezana vodna telesa površinske vode ali kopenske ekosisteme, odvisne od podzemne vode,
 - preveritev vdorov slane vode ali drugih vdorov,
- ugotavljanje pomembnih in stalno naraščajočih trendov onesnaženja,
- količinsko stanje (2 razreda):
 - vodnobilančno modeliranje, meritve parametrov količinskega stanja,
 - povezanost z vodnimi telesi površinske vode in kopenskimi ekosistemi, odvisnimi od vode,
 - vdori slane vode in drugi vdori, odvzemanje vode in umetno bogatenje.

Uredba določa tudi, kdaj je vodno telo podzemne vode čezmerno obremenjeno in je treba začeti izvajati ukrepe v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in vode.

POSEBNE ZAHTEVE ZA KAKOVOST VODA

Območja s posebnimi zahtevami:

- območja za odvzem vode za prehrano ljudi:
Uredba o stanju površinskih voda (posebne zahteve (dodatni cilji) glede kakovosti voda le za površinske vode; sicer vodovarstveni režim na VVO – Uredbe o VVO in Občinski odloki o varstvenih pasovih),
- območja, določena za varstvo gospodarsko pomembnih vodnih živalskih in rastlinskih vrst (območja za gojenje morskih organizmov):
Uredba o kakovosti vode za življenje in rast morskih školjk in morskih polžev,
- vodna telesa, namenjena rekreaciji, vključno z območji, ki so določena za kopalne vode (kopalne vode, občutljiva območja zaradi kopalnih voda):
Uredba o upravljanju kakovosti kopalnih voda,
- območja, občutljiva na hranila (ranljiva območja in občutljiva območja zaradi evtrofikacije), občutljiva območja zaradi kopalnih voda:
posebne zahteve za preprečevanje in/ali zmanjševanje vnosa onesnaževal, ni posebnih zahtev (dodatnih ciljev) glede kakovosti vode.

POSEBNE ZAHTEVE ZA KAKOVOST VODA

Območja s posebnimi zahtevami:

- območja, določena za varstvo habitatov ali vrst, pri katerih je ohranjanje ali izboljšanje stanja vode pomemben dejavnik za njihovo varstvo, vključno z ustreznimi območji Natura 2000:

posebne zahteve iz predpisov na področju ohranjanja narave, ni posebnih zahtev (dodatnih ciljev) glede kakovosti vode

Morje:

- zahteve Uredbe o stanju površinskih voda, ki se nanašajo na kemijsko stanje, se uporabljajo tudi za morje,
- zahteve Uredbe o stanju površinskih voda, ki se nanašajo na ekološko stanje, se uporabljajo tudi za morje, razen za vodno telo teritorialnega morja,
- zahteve iz prejšnjih dveh alinej (zahteve iz vodne direktive) v zvezi z dobrim okoljskim stanjem morja nadgrajuje morska direktiva.

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE ONESNAŽEVANJA

Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (ZVO-1):

- mejne vrednosti emisije snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda,
- ukrepi preprečevanja / zmanjševanja onesnaževanja,
- prepovedi odvajanja,
- pogoji pri odvajanju odpadnih voda,
- naprave, ki za odvajanje odpadnih voda potrebujejo okoljevarstveno dovoljenje, in pogoji za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja,
- posebni pogoji, ko gre za posredno odvajanje odpadnih voda v podzemne vode:
 - preveritev, da ni škodljivega vpliva na kakovost tal in podzemne vode.
 - preveritev, da ni škodljivega vpliva na vir pitne vode, če gre za odvajanje na vodovarstvenem območju),

+ posebni predpisi o emisiji snovi in/ali toplote pri odvajanju odpadnih voda iz posameznih vrst naprav

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE ONESNAŽEVANJA

Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (ZVO-1):

- zahteve glede opremljanja z javno infrastrukturo oz. individualnimi ureditvami,
- zahteve glede stopnje čiščenja komunalne odpadne vode in ustrezne mejne vrednosti emisije snovi.

Uredba o emisiji snovi pri odvajanju padavinske vode z javnih cest (ZVO-1):

- zahteve za ureditev odvajanja in čiščenja padavinske odpadne vode z javnih cest (merila za zagotavljanje zadrževanja in/ali čiščenja padavinske odpadne vode),
- mejne vrednosti emisije snovi za padavinsko odpadno vodo z javnih cest.

Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (ZVO-1):

- zahteve v zvezi s preprečevanjem oz. zmanjševanjem vnosa dušika iz kmetijskih virov (omejevanje gnojenja, zahteve za skladiščne kapacitete in tehnično izvedbo teh kapacitet,...).

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE ONESNAŽEVANJA / OBREMENJEVANJA

Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode:

- aglomeracije (za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode),
- zahteve v zvezi z izgradnjo infrastrukture za vsako posamezno aglomeracijo in za območje izven meja aglomeracij ter roke za zagotovitev skladnosti s temi zahtevami.

Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2016 do 2021:

- aglomeracije (za oskrbo s pitno vodo),
- zahteve v zvezi z izgradnjo infrastrukture in roke za zagotovitev skladnosti s temi zahtevami (z javnim vodovodom potrebno opremiti še 500 aglomeracij oziroma 153.299 prebivalcev, kar znaša 7,4 % vseh prebivalcev Republike Slovenije),
- ukrepe za trajnostno oskrbo s pitno vodo (varstvo zajetij pred onesnaževanjem (VVO), zmanjševanje izgub, zagotavljanje rezervnih zajetij, gradnja infrastrukture, spodbujanje varčne rabe (siva voda, padavinska voda)...

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE OBREMENJEVANJA

Zakon o vodah (ZV-1):

- prepoved posegov v prostor na vodnem in priobalnem zemljišču (z izjemami),
- prepovedi in pogoji za odvajanje odpadnih voda ter navezava na predpise s področja varstva okolja, ki se nanašajo na odvajanje odpadnih voda,
- prepoved gradnje nekaterih objektov na vodovarstvenih območjih (objekti z nevarnimi snovmi, odlagališča),
- merila in pogoji posebne rabe vode,
- posegi v prostor, ki bi lahko trajno ali začasno vplivali na vodni režim ali stanje voda, se lahko izvedejo samo na podlagi vodnega soglasja:

poseg na vodnem ali priobalnem zemljišču, poseg, ki je potreben za izvajanje javnih služb po tem zakonu, poseg, ki je potreben za izvajanje posebne rabe vode, poseg na varstvenih in ogroženih območjih, poseg zaradi odvajanja odpadnih voda, poseg, kjer lahko pride do vpliva na podzemne vode, zlasti bogatenje vodonosnika ali vračanje vode v vodonosnik, hidromelioracija in druga kmetijska operacija, gozdarsko delo, rudarsko delo ali drug poseg, zaradi katerega lahko pride do vpliva na vodni režim,

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE OBREMENJEVANJA

Podzakonski akti ZV-1:

- Uredbe o uporabi plovil na motorni pogon,
- Uredbe o vodovarstvenih območjih in občinski odloki, ki so v uporabi do sprejema vladnih uredb.

PREPREČEVAJE / ZMANJŠEVANJE OBREMENJEVANJA

Uredba o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (ZV-1) določa Načrta upravljanja voda na VO Donave in VO Jadranskega morja in:

- vodna telesa, za katere je določena izjema glede doseganja cilja dobrega stanja voda v obliki podaljšanja roka,
- referenčni odseki,
- pogoji in omejitve posegov v vodno dobro (na referenčnih odsekih in na odsekih gorvodno in dolvodno od referenčnih odsekov),
- podaljšanje uporabe:
 - prepovedi, pogojev in omejitev posebne rabe površinske vode,
 - prepovedi, pogojev in omejitev rabe na referenčnih odsekih,
 - prepovedi, pogojev in omejitev rabe podzemne vode in pogojev za posege v podzemne vode,
 - prepovedi stalnega sidranja na vodnih zemljiščih izven območij pristanišč, za katera je podeljena vodna pravica.

Hvala za pozornost